

Inträdet på arbetsmarknaden bland gymnasie- avgångna 2012

UF0512

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	6
1.1.3	Statistiska mått.....	7
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	8
1.1.5	Referenstider.....	8
1.2.	Fullständighet.....	9
B.2	Tillförlitlighet.....	9
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	9
2.2	Osäkerhetskällor.....	9
2.2.1	Urval.....	9
2.2.2	Ramtäckning.....	10
2.2.3	Mätning.....	11
2.2.4	Svarsbortfall.....	12
2.2.5	Bearbetning.....	14
2.2.6	Modellantaganden.....	14
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	14

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	14
3.1	Frekvens	15
3.2	Framställningstid	15
3.3	Punktlighet	15
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	15
4.1	Jämförbarhet över tiden	15
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	15
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	16
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	16
5.1	Spridningsformer	16
5.2	Presentation	16
5.3	Dokumentation	16
5.4	Tillgång till primärmaterial	16
5.5	Upplysningstjänster	16

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Tomas Westling
Telefon: 019-17 61 78
Telefax: 019-17 70 83
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Tomas Westling
Telefon: 019-17 61 78
Telefax: 019-17 70 83
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet av datamaterialet kan för närvarande inte bedömas men är under utredning. Tills vidare bevaras datafilerna i SCB:s arkiv medan blanketterna makuleras efter ca 3 år.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras inte av EU.

A.10 Syfte och historik

Inträdet på arbetsmarknaden bland gymnasieavgångna ska beskriva inträdet på arbetsmarknaden för personer som slutfört gymnasieskolan. Viktigast i undersökningen är att mäta om de arbetar och om deras arbete är inom ett område som de har utbildat sig för.

De två viktigaste målstorheterna är:

- Förvärvsarbete tre år efter avslutad utbildning
- Överensstämmelse mellan inriktning på utbildningen och arbetet tre år efter avslutad gymnasieutbildning.

De viktigaste redovisningsgrupperna är program, kön och födelseland.

Historik

Liknande undersökningar, så kallade gymnasie- och högskoleuppföljningar, har gjorts sedan slutet av 1960-talet. Inträdet på arbetsmarknaden har genomförts vart annat år sedan 1996. Ett frågeformulär skickades ut till ett urval av dem som slutfört gymnasieskolan eller examinerats från högskolan.

Från och med 2006 års undersökning delades den i två separata undersökningar med olika frågor till respektive grupp. Undersökningen för 2012 genomfördes endast bland de gymnasieavgångna.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna av statistiken är universitet och högskolor, kommuner, Högskoleverket, Skolverket och andra myndigheter. Statistiken används för beskrivningar av de möjligheter som olika utbildningar ger för inträde och etablering på arbetsmarknaden. Myndigheter och kommuner kan beställa tilläggsurval.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Undersökningens rampopulation består av personer som slutfört gymnasieskolan läsåret 2008/09. Rampopulationen hämtas från Skolverkets elevregister. Från detta dras ett urval av ca 8000 personer.

Formulering av frågor

SCB har formulerat frågorna i undersökningen i samråd med statistikanvändarna. Merparten av frågorna är återanvända från tidigare år. Blanketten skrivbordsgranskades vid Mättekniska laboriet på SCB inför 2006 års undersökning. Blanketten var åttasidig och innehöll 33 numrerade frågor, några av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 73 frågor.

Frågorna som mäter de två viktigaste målstorheterna har följande formuleringar:

1. "Hade du något arbete under veckan 16 april – 22 april 2012 (även om det bara avsåg en timme)?"

"Besvara frågan med 'Ja' om du hade anställning men var tjänstledig, föräldraledig, sjuk, på semester etc."

Ja

Nej

2. "Hur överensstämde det arbete du hade under veckan 16 april – 22 april 2012 med den gymnasieutbildning du avslutade 2008/09?"

Arbetet var helt eller till största delen inom det område som utbildningen var inriktad mot

Arbetet var till viss del inom samma område som utbildningen var inriktad mot

Arbetet var inom ett annat område än det som utbildningen var inriktad mot

Min utbildning var inte inriktad mot något särskilt område

Datainsamling

Årets undersökning av "Inträdet på arbetsmarknaden" genomfördes för första gången som enbart en webbenkät. Webbenkäten publicerades den 27 april. Två stycken påminnelsebrev skickades ut den 10 maj respektive den 24 maj. På grund av låg svarsfrekvens gjordes därefter en kompletterande telefonintervju bland ett urval av de som inte hade svarat. Dessa fick svara på endast vissa av enkätfrågorna.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar för de kommande undersökningarna är inplanerade i dagsläget. Beslut om kommande undersökningar väntas fattas under 2013.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

För mer information om kvalitetsbegreppet för officiell statistik och en mer detaljerad redovisning av innebörden i de fem huvudkomponenterna, se rapporten *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik (MIS2001:1)* i serien *Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik*. Publikationen finns på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De viktigaste målstorheterna i undersökningen är:

- Andel förvärvsarbetande 16 april – 22 april 2012 bland gymnasieavgångna läsåret 2008/09.
- Andel som hade ett arbete 16 april – 22 april 2012 som överensstämde med inriktningen på utbildningen bland gymnasieavgångna läsåret 2008/09.

1.1.1 Objekt och population

Objekt

Statistikens objekt är individer (personer som avslutat gymnasieutbildning).

Rampopulation

Undersökningens rampopulation består av personer som hade slutfört gymnasieskolan läsåret 2008/09. Rampopulationen hämtas från Skolverkets elevregister. Den omfattade 96 327 personer.

Målpopulation

Målpopulationen var elever som avgick från gymnasieskolan med slutbetyg läsåret 2008/09.

1.1.2 Variabler

Variabler i statistiken

Nedanstående variabler är de viktigaste i den officiella statistiken:

Huvudsaklig sysselsättning
Arbete
Verksamhetsområde för arbetet
Arbetets överensstämmelse med utbildningen
Utbildningsnivå som krävs för arbetet
Nöjdhet med arbete
Arbetslöshetens längd
Studerat istället för arbetslöshet
Arbetat utomlands

Insamlade variabler

Variablerna i statistiken är dels hämtade via frågor i en webbenkät och dels från Skolverkets elevregister 2008/09 samt från Registret över totalbefolkningen (RTB) mars 2012.

Enkätvariabler

Nedan definieras de viktigaste enkätvariablerna. Övriga variabler finns definierade i enkäten som ligger som bilaga i publikationen "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09" (www.scb.se/uf0512). De frågor som ingick i telefonuppföljningen hade följande nummer i enkäten: Fråga 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 18 och 25.

Huvudsaklig sysselsättning under veckan 16 april – 22 april 2012: Undersökningsspersonen gör själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ vad han/hon gjorde mest under 16 april – 22 april 2012. Endast ett alternativ får anges. Svarsalternativen är:

- Arbetade
- Egen företagare
- Arbetade inom arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Studerade inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- Studerade vid universitet/högskolan
- Studerade på komvux (kommunal vuxenutbildning)
- Studerade på folkhögskola
- Arbetslös/arbetssökande
- Militärtjänst
- Föräldraledig
- Annat, ange vad

Arbete under veckan 16 april – 22 april 2012: Minst en timmes arbete under en viss mätvecka. Här ingår de personer som arbetade, var egen företagare eller arbetade inom arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Här ingår även personer som angivit studerade, var arbetslösa, värnpliktiga eller föräldralediga som huvudsaklig sysselsättning under mätveckan, om de har arbetat minst en timme.

Överensstämmelse mellan arbete veckan 16 april – 22 april 2012 och gymnasieutbildning som avslutades 2008/09: Undersökningspersonen gör själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ i hur hög grad arbete överensstämmer med den gymnasieutbildning som avslutades tre år tidigare. Svarsalternativen är:

- Arbetet var helt eller till största delen inom det område som utbildningen var inriktad mot.
- Arbetet var till viss del inom samma område som utbildningen var inriktad mot.
- Arbetet var inom ett annat område än det som utbildningen var inriktad mot.
- Min utbildning var inte inriktad mot något särskilt område.

Registervariabler

Från Registret över totalbefolkningen mars 2012 hämtas kön, personnummer och födelseland (inrikes/utrikes född). Definitionen på utrikes födda är att man själv är utrikes född. Med andra ord spelar inte föräldrarnas nationalitet någon roll.

Gymnasieprogram utgörs av samtliga program inom gymnasieskolan läsåret 2008/09 och hämtas från Skolverkets Elevregister. Programmen grupperas i yrkesinriktade program och studieförberedande program.

I yrkesinriktade program ingår: Barn- och fritids-, Bygg-, El-, Energi-, Fordons-, Handels- och administrations-, Hantverks-, Hotell- och restaurang-, Industri-, Livsmedels-, Medie-, Naturbruks- samt Omvårdnadsprogrammet.

I studieförberedande program ingår: Estetiska -, Naturvetenskaps-, Samhällsvetenskaps-, Teknikprogrammet och International Baccalaureate.

Specialutformade program ligger under respektive nationellt program.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska storheterna (parametrarna) utgörs av totalt antal personer i populationen eller inom en viss redovisningsgrupp och andelen personer med en viss egenskap i procent av populationen.

Populationen U består av N personer. I denna undersökning har populationen definierats som elever som slutfört gymnasieskolan läsåret 2008/09. De mest intressanta parametrarna är kvoter av två totaler enligt följande; $\sum_U y_k / \sum_U z_k$

där y_k är värdet på variabel y för person k och z_k värdet på en annan variabel för samma person. y definieras (och även z) enligt följande;

$$y_k = \begin{cases} 1 & \text{om person } k \text{ har studerade egenskap} \\ 0 & \text{för övrigt} \end{cases} \quad (1.1.3.1)$$

Det finns givetvis också intresse av parametrar för olika redovisningsgrupper. Totalen för redovisningsgrupp, U_d , kan skrivas

$$Y_d = \sum_U y_{dk} \quad (1.1.3.2)$$

$$\text{där } y_{dk} = \begin{cases} y_k & \text{för } k \in U_d \\ 0 & \text{för övrigt.} \end{cases}$$

Z_d bildas på likartat sätt.

En generell parameter för redovisningsgrupp d (d kan också avse hela populationen) kan skrivas $\theta_d = C \frac{Y_d}{Z_d}$, där C är en konstant.

Den vanligaste parametern är en procentuell andel, som erhålles när $C = 100$ och $z_k = 1$ för alla k i redovisningsgruppen, och y är definierad enligt (1.1.3.1). Låt N_d vara antalet personer i redovisningsgrupp d , då kan parametern skrivas;

$$P_d = 100 \frac{\sum_U y_{dk}}{N_d} \quad (1.1.3.3)$$

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas för alla nationella program, inrikes/utrikes född och kön. Indelningen av gymnasieprogram är beskriven under registervariabler i avsnitt 1.1.2 *Variabler*.

Av sekretesskäl redovisas inte resultat som bygger på tre observationer eller färre. Skattningar med för stor urvalsosäkerhet redovisas inte.

1.1.5 Referenstider

Statistiken avser förhållanden och aktiviteter under 16 – 22 april, 2012, för de som avslutade sin gymnasieutbildning med slutbetyg läsåret 2008/09.

1.2. Fullständighet

Användare har visat intresse för redovisning av resultaten på regional nivå (kommunnivå). Resultaten bygger på ett för litet urval för att detta ska kunna tillgodoses.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet/osäkerhet beror på den totala avvikelser (totala felet) mellan skattningen och målstorheten. Denna totala avvikelse skulle kunna beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

I denna undersökning förekommer samtliga typer av fel. Det har dock inte genomförts några metodstudier för att kunna redovisa kvantitativa mått över storleken på andra osäkerhetskällor än urvalsfelet.

Under respektive avsnitt kan endast bedömningar om de olika felens effekt på skattningarna ges. Det är alltså viktigt att tänka på att redovisade konfidensintervallen endast innefattar storleken på urvalsfelet.

Troligen är det urvalsfelet och bortfallsfelet som är de största felkällorna i den här undersökningen. Se avsnitt 2.2.1 *Urval* respektive 2.2.4 *Svarsbortfall* för mer information.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 *Urval*

Urval

Undersökningens rampopulation består av personer som avgick från gymnasieskolan läsåret 2008/09. Rampopulationen hämtas från Skolverkets elevregister. Den omfattade 96 327 personer.

Rampopulationen stratifierades efter gymnasieprogram och kön - sammanlagt bildades 38 strata. I varje stratum drogs ett obundet slumpmässigt urval. Storleken på urvalet var sammanlagt 7 989 personer. Vid bestämningen av urvalsstorleken har hänsyn tagits till förväntat bortfall.

Urvalet fördelades så att felmarginalen för huvudfråga 1 (andelen förvärvsarbetande) var lika stor i olika stratum, baserat på kännedom om skattningarnas ungefärliga storlek från tidigare undersökningar.

Urvalsosäkerhet

I en urvalsundersökning är alltid skattningarna påverkade av fel beroende på att endast en delmängd (ett urval) av populationen studeras. Detta fel, kallas alltså urvalsfel. Denna slumpmässiga osäkerhet kvantifieras i form av konfidensinter-

vall, som beräknats med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram, ETOS.

Ett approximativt 95-procentigt konfidensintervall för en skattning bildas genom: $skattning \pm 1,96 * (medelfelet\ för\ skattningen)$

Talet 1,96 motsvarar konfidensgraden 95 procent. Med ett 95-procentigt konfidensintervall menas att det *sökta värdet* med 95 procents sannolikhet ligger inom intervallets gränser, om andra fel än urvalsfelet är försumbara och urvalet är tillräckligt stort. Konfidensintervallen anges i omedelbar anslutning till publicerade (punkt-)skattningar.

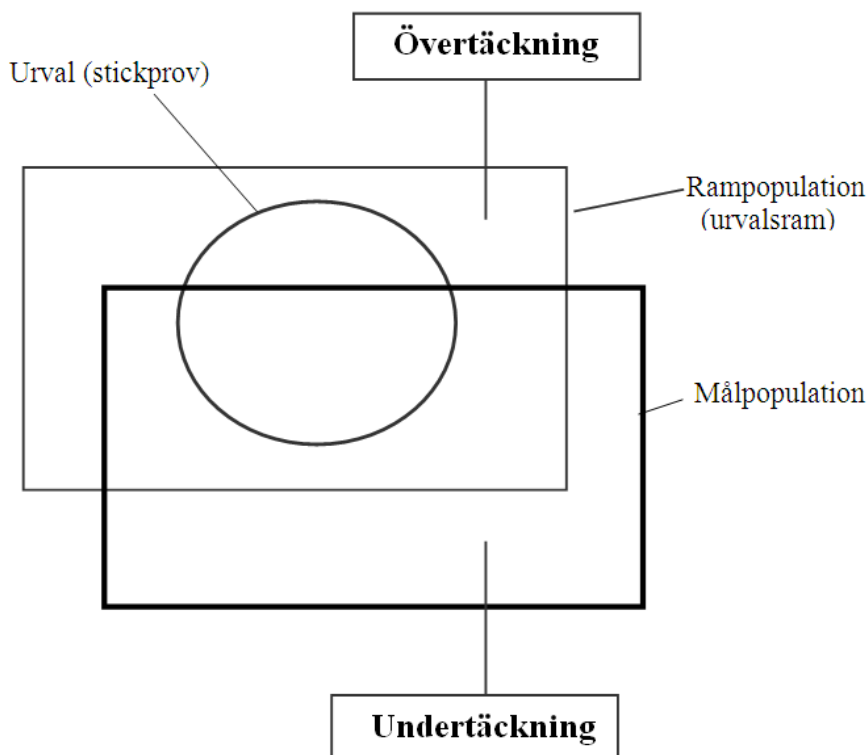
2.2.2 Ramtäckning

Rampopulation

Rampopulationen utgjordes av dem som enligt Skolverkets elevregister hade avslutat gymnasieskolan med slutbetyg läsåret 2008/09.

Skillnad mellan mål- och rampopulation

Nedanstående bild visar vad som menas med täckningsbrister. Storleken på täckningsbristerna är starkt överdrivna för att göra bilden mer överskådlig

Definition av undertäckning: objekt i målpopulationen som inte finns med i urvalsramen. Sådana objekt har givetvis sannolikheten noll att komma med i urvalet. Man har då inte längre ett sannolikhetsurval från målpopulationen, utan endast från den del som inte utgör undertäckning, och det är endast till denna del som objektiva statistiska slutsatser kan dras. (Undertäckning skall inte förväxlas med bortfall.)

Definition av övertäckning: objekt i urvalsramen som inte tillhör målpopulationen. Ofta finns ingen information i urvalsramen som pekar ut dessa objekt, och det finns då okänd övertäckning. Sådana objekt kan inte rensas bort från ramen före urvalsdragningen, dvs. man riskerar att i urvalet få med objekt som inte tillhör målpopulationen, vilket också försämrar slutsatsmöjligheterna.

Täckningsbrister i denna undersökning

Rampopulationen antas inte skilja sig så mycket från målpopulationen för avgångna från gymnasieutbildningen.

Undertäckningen i statistiken utgörs av personer som hade avslutat utbildning i gymnasieskola läsåret 2008/09 men som av någon anledning inte finns med i de register som ingick i ramen.

Övertäckningen består av de personer som finns med i register som ingår i ramen men som inte har avslutat utbildning det år som avses. Viss övertäckning går att identifiera vid datainsamlingen. Denna övertäckning blir känd genom att personer ringer eller e-postar till oss och meddelar att de inte tillhör målpopulationen. Det är inte orimligt att det även finns övertäckning (okänd) bland de ej anträffade personerna. I årets undersökning har 20 personer identifierats som ej tillhörande målpopulationen.

Hantering av täckningsproblem

Effekterna på skattningarna är svåra att bedöma eftersom det inte har gjorts någon studie av täckningsfel. Effekterna skiljer sig troligen åt mellan frågor. Vid beräkningen av vikter antas övertäckningen vara försumbar.

2.2.3 Mätning

Mätförfarandet

Undersökningen har genomförts som en webbenkät till personer som har slutfört gymnasieskolan tre år tidigare än mättillfället. Det finns enbart frågor med fasta svarsalternativ. För mer information om innehåll i enkäten, se temarapporten "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09".

Inför 2006 års undersökning gjordes ett skrivbordstest av enkäten på Mättekniska laboratoriet på SCB. Därefter har enkätfrågorna varit oförändrade.

Indikationer på mätproblem

Vissa av frågorna är av den typen att uppgiftslämnarna skall minnas saker några år tillbaka, vilket givetvis innebär en risk för minnesfel och på så vis mätfel. Det har inte gjorts några studier över eventuella mätfel, men enkäten har utformats med syftet att minimera risken för mätfel.

Några av frågorna är s.k. attitydfrågor, för vilka det är ett välkänt problem att definiera och uppskatta mätfel och dess inverkan på resultaten.

Enkäten innehåller inga frågor som kan bedömas vara särskilt känsliga. Det finns dock frågor om månadslön och arbetsomfattning. Detta är frågor som erfarenhetsmässigt riskerar att ge överskattade skattningar. Inga särskilda studier över detta har dock gjorts utifrån resultaten i denna undersökning.

Effekter på statistiken

Ingen mätfelsstudie har gjorts, därför är det svårt att göra en bedömning av effekterna på resultaten. Det finns dock inga indikationer på att det finns speciellt stora problem i någon grupp av populationen, exempelvis så verkar partiella bortfallet fördela sig slumpmässigt över redovisningsgrupperna.

2.2.4 Svarsbortfall

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värden på en eller flera observationsvariabler (ex. registervariabler eller enkätfrågor) i en undersökning inte kan inhämtas.

- Saknas alla värden för en individ är det fråga om **objektsbortfall**.
- Saknas enbart vissa värden, handlar det om **partiellt bortfall**.

Objektsbortfall

Följande vägda bortfallsmått har använts vid beräkning av objektsbortfallets storlek:

$$\text{Bortfallsandel} = 1 - \frac{\sum_S d_k}{\sum_S d_k + \sum_B d_k + u \sum_O d_k}, \text{ där } d_k \text{ är designvikten, dvs. en vikt}$$

som tar hänsyn till urvalsdesignen och u är andelen med okänd status som tillhör målpopulationen. Här har u satts lika med ett, vilket innebär att bortfallsmåttet har beräknats med antagandet att samtliga ej avhörda i bortfallet tillhör målpopulationen.

Summeringarna i detta bortfallsmått har gjorts över följande delmängder:

- S: Element tillhörande målpopulationen för vilka fullständiga eller partiella svar erhållits.
 B: Element tillhörande målpopulationen som utgör objektsbortfall.
 O: Element vars målpopulationsstatus är okänd (i detta fall ej avhörda).

Den vägda bortfallsandelen i undersökningen var 41 procent.

I tabellen nedan visas det ovägda objektsbortfallet uppdelat på viktiga redovisningsgrupper. Webbenkäten och telefonintervjuerna redovisas både var för sig och sammanslaget.

Redovisningsgrupp	Objektsbortfallets storlek (%)		
	Webbenkät	Telefonintervju	Webbenkät + Telefonintervju
Kön			
Kvinnor	68	38	48
Män	76	30	48
Födelseland			
Sverige	72	34	48
Övriga	79	34	52
Totalt	72	34	48

Åtgärder för att reducera objektsbortfallet

SCB har använt en uppföljningsstrategi där målet varit att reducera bortfallet till så stor grad som möjligt.

Två stycken påminnelsebrev skickades ut den 10 maj respektive den 24 maj. På grund av låg svarsfrekvens gjordes därefter en kompletterande telefonuppföljning på utvalda frågor i enkäten bland ett urval av de som inte svarat på webbenkäten.

Partiellt bortfall

Partiellt bortfall kan bero på att frågan är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan, att lämpligt alternativ saknas eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. Till partiellt bortfall räknas även dubbelmarkeringar och svar som inte kan tydas. I denna undersökning är det partiella bortfallet som högst 1 procent.

Vid telefonintervjuerna har i vissa fall indirekta intervjuer använts, d v s någon annan än urvalsobjektet har besvarat frågorna. Vissa av frågorna är av sådan karaktär att de inte är lämpliga att besvaras av någon annan än urvalsobjektet själv. Dessa frågor har hoppats över i telefonintervjuerna i de fall där indirekta intervjuer har använts. De behandlas inte som partiellt bortfall vid estimationen utan som frågor som ej ska besvaras av urvalsobjektet och ingår då inte alls i resultatredovisningen. Det gäller fråga 17, 18 och 25 i enkäten (se temarapport "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09"), www.scb.se/uf0512.

Metoder för bortfallskompensation

För att kompensera för bortfallet har en *kalibreringsestimator* använts. I korthet består tekniken i att utnyttja registervariabler (hjälpvariabler) till att "vikta upp" underrepresenterade grupper. De bildade kalibreringsvikterna är sådana att uppräknigen ger exakta skattningar av de hjälptotaler som bildas av hjälpvariablerna. Om t.ex. män är underrepresenterade bland de svarande och kön används i kalibreringen kommer männen att få större vikt än kvinnor och skattningarna kommer att överensstämma med antalet män och kvinnor i rampopulationen. I det här fallet bildas antalen i populationen utifrån antalet avgångna personer enligt Skolverkets elevregister.

Genom att utnyttja ett antal hjälpvariabler (registervariabler) som bedömts vara högt korrelerade med de viktigaste undersökningsvariablerna samt de okända svarssannolikheterna har målet varit att begränsa och förhoppningsvis reducera bortfallsfelen. När metoden används på rätt sätt kan den ge minskad stickprovsvarians och minskade bortfallsfel hos skattningarna.

Kalibreringen har också lett till att konsistenta skattningar har erhållits, dvs. skattningarna överensstämmer med de storheter som finns i Skolverkets Elevregister 2008/09.

I kalibreringen användes följande registervariabler (hjälpvariabler): Kön, gymnasieprogram, födelseland, gymnasiebetyg och sysselsättningsstatus.

2.2.5 *Bearbetning*

Bearbetningsfel är fel som kan uppkomma när man bearbetar det insamlade materialet, manuellt eller maskinellt.

Registrering av data sker direkt i samband med uppgiftslämnandet som görs antingen via en webbenkät eller via telefonintervjuer.

Logiska kontroller görs så att svar på olika frågor inte är orimliga i förhållande till varandra. I vissa fall görs en rättning av svaren utifrån hur man svarat på andra frågor i enkäten. Inga dubbelmarkeringar kan förekomma där endast ett svarsalternativ är möjligt eftersom det finns inbyggda kontroller mot detta, både i webbinsamlingen och i dataprogrammet som telefonintervjuaren använder.

Partiellt bortfall (saknade värden) redovisas i en egen kategori när statistiken publiceras. Ingen imputering av saknade värden görs.

Punktskattningar och konfidensintervall har beräknats med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram, ETOS. Skattningarna har förts över till Excel där ytterligare bearbetningar har gjorts för att skapa de tabeller som sedan har publicerats i temarapporten "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09". Det är svårt att bedöma effekten av de fel som kan uppstå vid bearbetningen. Ingen studie har gjorts för att försöka bedöma storleken på denna felkälla.

Vissa bearbetningsfel beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel. Risken för att de skall inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

För den här statistiken finns inga kända fel kvar i bearbetningsfasen. Resultaten har rimlighetskontrollerats kontinuerligt under arbetets gång.

2.2.6 *Modellantaganden*

Statistiken beror inte av andra modellantaganden än de som redovisats ovan i avsnitt 2.2.1 – 2.2.5.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Tabeller med osäkerhetsmått (konfidensintervall för urvalsfelet) kommer inom kort efter publiceringstillfället att läggas till i *Statistikdatabasen* (SSD) på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0512. I temarapporten "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09" redovisas endast en sammanfattning av resultaten, huvudsakligen i textform.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs och publiceras vartannat år.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden är ca 7 månader – referensveckan är mitten av april och publicering sker i mitten av november.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades enligt tidsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Undersökningen har genomförts enligt samma upplägg under åren 1996, 1998, 2000, 2002. Dessa undersökningar är därför jämförbara med varandra.

Till 2006 års undersökning genomfördes dock en del förändringar vilka beskrivs nedan.

1. Inträdet på arbetsmarknaden är delat i två delar dvs. görs i två separata undersökningar. Den ena undersökningen var till de gymnasieavgångna och den andra till dem som examinerades från högskolan. Anledningen till att dessa två undersökningar genomfördes parallellt var att de skulle komplettera varandra, ge möjlighet till mer specifika frågor och därmed ge information om hur inträdet på arbetsmarknaden ser ut för personer med olika utbildningsbakgrund.

2. Frågeformuläret gjordes om till både 2004 och 2006.

Alla förändringar som gjorts medför att jämförbarheten med tidigare undersökningar bör göras med viss försiktighet.

I 2012 års undersökning gjordes inga ändringar i frågeformuläret jämfört med föregående undersökning. Däremot ändrades insamlingssättet till enbart insamling via webbenkät, tidigare har insamlingen skett via en pappersenkät med möjlighet att svara via webbenkät om så önskas. Inga studier av eventuella effekter av det förändrade insamlingssättet har ännu gjorts i denna undersökning.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Samtliga personer i urvalet har fått samma enkätfrågor, vilket innebär att det råder full jämförbarhet mellan olika grupper i populationen. Däremot skiljer sig insamlingssättet åt inom undersökningen. Vissa undersökningsobjekt har besvarat webbenkäten medan bortfallsuppföljning har gjorts med telefoninter-

vjuer. Inga studier av några s.k. mixed-mode-effekter har gjorts. Vid telefonintervjuerna har endast en delmängd av samtliga frågor använts. Endast frågor som har ingått i både webbenkäten och telefonintervjuerna har använts vid resultatredovisningen.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Statistiken över inträdet på arbetsmarknaden är ett komplement till SCB:s registerstatistik om aktivitet efter utbildning. "Inträdet på arbetsmarknaden" innehåller många variabler som är svåra att mäta med register. Det föreligger dock skillnader i mätmetod och referensperiod mellan undersökningarna.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Årets undersökning publiceras som en temarapport "Inträdet på arbetsmarknaden. Gymnasieavgångna 2008/09" där utvalda frågor redovisas och kommenteras. På SCB:s webbplats finns också utgivna pressmeddelanden och en länk till *Statistikdatabasen* (SSD) där en utökad redovisning av årets undersökning finns. Delar av statistiken publiceras också i "Utbildningsstatistisk årsbok" och "Fickskolan".

5.2 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, diagram och text.

5.3 Dokumentation

Framställningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *Dokumentation av statistiken (SCBDOK)*. Statistikens kvalitet beskrivs i innevarande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0512.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda individer finns sparade för samtliga undersökningsår. Specialbearbetningar kan utföras på uppdragsbasis. Forskare, utredare m.fl. kan få tillgång till avidentifierat material efter en särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Tomas Westling, enheten för statistik om utbildning och arbete, SCB.
Telefon: 019-17 61 78
Fax: 019-17 70 83
e-post: fornamn.efternamn@scb.se